

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	магістр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр	2020/2021 I/2 семестр

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Психічні розлади дітей
Кафедра	Кафедра педагогіки та психології
Освітня програма	013 Початкова освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (<u>обов'язкова</u> чи вибіркова): Кількість кредитів: 4 Лекції: 16 Семінарські/практичні заняття: 30 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 74 Вид контролю: іспит
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Бергхауер-Олас Е.Л. доктор філософії, доцент e-mail: berghauer.olasz.emoke@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Міждисциплінарні зв'язки: Анатомія та фізіологія, Загальна психологія, Вікова психологія, Патопсихологія, Основи медичних знань.
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	<i>Анотація</i> Навчальна дисципліна «Психічні розлади дітей» — вивчає закономірності розпаду психічної діяльності і властивостей особистості при хворобі. Актуальність даного курсу визначається особливою значущістю своєчасного виявлення патологічних змін на основі порівняння з характером формування і перебігу психічних процесів, станів і властивостей особистості в нормі в корекції (лікуванні) розладів. Прикладне значення патопсихології проявляється в використанні одержаних даних для диференційної діагностики розладів психіки, встановленні ступеня прояву психічного дефекту в інтересах експертизи (судової, трудової, військової), оцінки ефективності лікування за об'єктивними характеристиками динаміки психічного стану пацієнтів, аналізу можливостей особистості з точки зору

перспектив компенсації втрачених властивостей та з метою вибору оптимальних психотерапевтичних методів корекції.

Мета викладання навчальної дисципліни:

«Психічні розлади дітей» як навчальної дисципліни – є засвоєння системи психологічних знань про структуру порушень психічної діяльності особистості та закономірності її розпаду в співставленні з нормою ; вивчення дисципліни є придбання студентами психологічних знань щодо основних видів порушень психічного розвитку дитини, методів диференційованої діагностики відхилень психічного та особистісного розвитку дітей

Основне завдання вивчення дисципліни:

Реалізація даної мети здійснюється через виконання наступних завдань:

- опанувати фундаментальні теоретичні засади патопсихології;
- сформулювати уявлення про місце патопсихології в контексті інших психологічних дисциплін, зв'язку з іншими суміжними дисциплінами (віковою психологією, клінічною психологією, педагогікою);
- вивчення теоретико-методологічних основ щодо особливостей психічного розвитку дитини в нормі та патології;
- вивчити причини, види психічного дизонтогенезу;
- ознайомитися з методами психологічної діагностики розладів психіки з урахуванням вікових особливостей дитини.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність компетентно розв'язувати різноаспектні комплексні задачі і проблеми психолого-педагогічного характеру в галузі початкової освіти, керуючись принципами толерантної комунікації, культурної і міжкультурної взаємодії, творчої, креативної й інноваційної професійної діяльності у виробничих ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК2. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність відповідально приймати рішення з урахуванням соціальних і етичних цінностей та правових норм.

ЗК14. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК15. Здатність працювати самостійно й автономно, виявляючи

ініціативу та підприємливість.

ЗК16. Здатність до оволодіння сучасними знаннями для самовдосконалення й розвитку загальної та професійної культури.

Фахові компетентності

ФК-14. Здатність виконувати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики; здатність самостійно планувати, організовувати й проводити психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

ФК-15. Здатність провадити практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) із використанням науково верифікованих методів і технік; здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку й освітню діяльність, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК-16. Здатність розробляти й упроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання

ПРН-2. Знати нормативно-правові документи, що регламентують діяльність закладу загальної середньої освіти; напрями діяльності (адміністративна, методична, контролююча, проектна, освітня, виховна, фінансово-господарська тощо) вчителя початкової школи, функціональні обов'язки; права і обов'язки суб'єктів освітнього процесу; обсяг і функції роботи вчителя початкової школи; принципи адміністрування та управління; умови і передумови функціонування закладу загальної середньої освіти.

ПРН-13. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН-14. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН-15. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН-16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Основна тематика дисципліни

Змістовий модуль 1.

Патопсихологія, її предмет, теоретичні основи і актуальні проблеми. Методологічні основи патопсихології.

ТЕМА 1. Патопсихологія, її предмет, теоретичні основи і актуальні проблеми.

ТЕМА 2. Предмет та завдання патопсихології.

ТЕМА 3 Методи патопсихології.

Змістовий модуль 2.
 Методологічні основи вивчення дитячої психології та патопсихології
 ТЕМА 4. Предмет та завдання дитячої патопсихології.
 Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
 ТЕМА 5. Взаємозв'язок відхилень в психічному та особистісному розвитку. Дизонтогенетичний підхід до дослідження порушень психіки у дитячому віці.
 ТЕМА 6. Порушення психічних процесів у дітей та методи їх дослідження.

Змістовий модуль 3.
 Види порушень психічного розвитку дитини.
 ТЕМА 7. Розумова відсталість. Причини порушення інтелектуального розвитку дитини. Психологічна характеристики дітей з розумовою відсталістю.
 ТЕМА 8. Затримка психічного розвитку: етіологія та патогенез.
 ТЕМА 9. Дитячий церебральний параліч. Психічний розвиток при дитячому церебральному паралічі.
 ТЕМА 10. Органічні симптоми та розлади.
 ТЕМА 11. Неврози та психопатії.
 ТЕМА 12. Порушення психічного розвитку в підлітковому віці.

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота	Екзамен	Сума

	Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №3		
	20	20	20	40	100
	T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів				
Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	<i>Політика щодо академічної доброчесності</i> Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача. <i>Технічне та програмне забезпечення</i> • підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання; • плани-конспекти лекцій, семінарських та практичних занять; – індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи слухачів; • мультимедійні презентації до навчальних занять; • навчальні відеофільми, відеофрагменти лекцій, практичних, виховних заходів у закладах освіти.				
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	Базова Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К. : Главник, 2008. – 160 с. Максимова Н. Ю. Патопсихологія підліткового віку / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К. : Главник, 2008. – 192 с. Мішиєв В.Д. Сучасні депресивні розлади: [керівництво для лікарів] / В.Д. Мішиєв. – Львів: Видавництво Мс. – 2004. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: [навч. посібник] / Н.Ю. Максимова. – К.: Либідь, 2011. Максименко С. Д. Медична психологія / Максименко С. Д.; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 520 с. Мартинюк І. А. Патопсихологія / Мартинюк І. А. – К. : Центр учбової літ-ри, 2008. – 208 с. Карпенко Н. В. Діагностика психічного розвитку в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посіб. / Н. В. Карпенко. – [2-ге вид.]. – К. : Каравелла, 2010. – 248 с. Вітенко І. С. Медична психологія: підручник / Вітенко І. С. – К. : Здоров'я, 2007. – 208 с. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВНУ ім. Мельник А. П. Особливості прояву дромоманії у підлітків з неблагополучних сімей / А. П. Мельник // Конференція за результатами Українсько-Канадського проекту «Молодь за				

здоров'я». – Київ, 2005.

Лесі Українки, 2009. – 316с.

Мушкевич М. І. Особливості діагностичної роботи з дітьми з гіперактивним розладом та дефіцитом уваги / М. І. Мушкевич // Вісник Одеського національного університету. Сер. : Психологія. – Том 14. – 2009. – Вип. 5. – С. 64 – 70.

Мушкевич М. І. Особливості пізнавальної сфери дітей з гіперактивним розладом та дефіцитом уваги / М. І. Мушкевич // Психологічні перспективи.– 2010. – Вип. 15. – С. 140 – 150.

Мушкевич М. І. Особливості психічного розвитку аутичної дитини / М. І. Мушкевич, К. Теслюк // Актуальні проблеми сучасної психології: зб. наук. праць ВДУ імені Лесі Українки. – Луцьк, 2007. – С. 208–214.

О. В. Літвінова/ Спецпрактикум з дитячої патопсихології. Програма. Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. 2019 р.

Шавліс Н. А. / СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПАТОПСИХОЛОГІЯ». ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ПИЛИПА ОРЛИКА»Миколаїв 2019.

Чагарна Світлана Євгеніївна/ ПАТОПСИХОЛОГІЯ. Методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк. 2013 р.

Мушкевич М. І. Психолого-педагогічні особливості соціалізації аутичної дитини / М. І. Мушкевич // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка. Т. X, част. 1. – К., 2008. – С. 306–315.

Конопляста С. Ю. Логопсихологія: навч.посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак; за ред. М.К.Шеремет. – К. : Знання, 2010. – 298 с.

Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч.посіб. / Бочелюк В. Й. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.

Боголюбська А. Залежності та шляхи їх подолання / А. Боголюбська // Психолог. – 2007. – Лист. (№ 41). – С. 25 – 28.М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна. Основи психотерапії: Навчальний посібник. –/М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна/ К.: Луцьк Вежа-Друк 2017 .

Хомич Г.О. Основи психологічного консультування: Навч. посібник. – /Хомич Г.О./ К.: МАУП, 2004.

Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. /Бондаренко О.Ф. / – Х.: Фоліо, 1996.

Коняєва А.П. Етичний кодекс товариства психологів України. /Коняєва А.П., Лисенко В.П., Титова Т.М., Фурман А.В. / – Київ-Донецьк, 1993.

Фурман А.В. Практична психологія у соціальній роботі: Нав.-метод. посібник. /Фурман А.В. / – Т.: ІЕСО, 2004.

Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015.

Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посібник] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда та ін./ За заг. ред. Л.І. Даниленко. – К.: 2007.

Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007.

Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007.

Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки : методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М. Біла . Г. П. Лазос ; за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: 2015.

Інформаційні ресурси

Патопсихологія: <https://d-learn.pnu.edu.ua/data/users/8217/Martunyuk.pdf>

Поведінкові та емоційні розлади, які зазвичай починаються в дитячому та підлітковому віці: <http://www.dovidnyk.org/dir/25/144/>

Розлад дефіциту уваги та гіперактивності: що потрібно знати батькам і вчителям: <https://nus.org.ua/view/rozlad-defitsytu-uvagy-ta-giperaktyvnosti-shho-potribno-znaty-batkam-i-vchytelyam/>

Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>

Психологічний сайт. <https://wiki.cuspu.edu.ua>

Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf>.